

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Poniedziałek dnia 5 Marca v. s. 1819 roku.

Obserwacje meteorologiczne.	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	wys. Ther. Reau.	Wiatry.	Odmia. w powie
	dnia 2 godz. 3 z połn.	27 cal. 7, 1 lin.	+ 1, 25 stopn.	Zachodni	Śnieg ma.
	— 2 godz. 9 wiecz.	27 — 7, 7 —	— 4, 25 —	Półp. Zach.	Pochmurne
	— 3 godz. 6 z rana	26 — 5, 1 —	— 1, —	Półn. Zach.	Pochmurne

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Gazeta senacka z dnia 22 lutego, ogłosiła następujący reskrypt Jego Cesarskiej Mości:

Do Najprzewielebniejszego Metropolity Rzymsko-Katolickich w Rosyji Kościołów Stanisława Siostrzeńcewicza Bohusza.

Minister spraw duchownych i krajowego oświecenia przeniósł do wiadomości Mojej, żeście wy, powodowani natchnieniami dobroczynnego serca swojego, oddali na wieczną własność gubernijalnego gimnazjum petersburskiego, należący do was tu, w Sankt-Petersburgu, dom, z oświadczeniem życzenia, iżby dochody z niego użyte były corocznie na utrzymanie i naukę w gimnazjum dwódziestu półpensionierów. Potwierdziwszy w całej rozciągłości urządzenie, podług którego życzeniem waszém było, widzieć użycie tego pobożnego i dobroczynnego daru waszego, znajdując także bardzo stosowném, ażeby ten dobroczynny przy gimnazjum zakład, ku wieczney swej ozdobie, wasze nosił imię. Mnie nader przyjemnie jest, widzieć ten nowy czyn chwalebny chrześcijańskich cnot waszych, tak właściwych świętemu stanowi waszemu, a nowém będący świadectwem gorliwości waszey o powszechne dobro, za który też oświadczam wam przez niniejsze szczególną Moją łaskę. Zostają ku wam zawsze przychylny. Dnia 18 stycznia 1819 roku.

ALEXANDER.

Na przełożenie ministra spraw duchownych i krajowego oświecenia, Xiążęcia Galicya, przez Jego Cesarską Mość, potwierdzony został dnia 8 lutego, projekt początkowego założenia uniwersytetu w Sankt-Petersburgu. Z tej okoliczności było nadzwyczajne posiedzenie konferencji Głównego Instytutu Pedagogicznego, zagajone czytaniem pomienionego przełożenia i projektu. Potém Kurator Edukacyjnego wydziału Sankt-Petersburskiego, rzeczywisty radca stanu, Uwarow, miał stosowaną do okoliczności mowę. Konferencya, na zasadach projektu, oznaczyła to pierwsze swe posiedzenie jednogłośnie wyбором JO. Xiążęcia Jmci Galicya, ministra spraw duchownych i krajowego oświecenia, na honorowego członka uniwersytetu petersburskiego. Zamiast dawniejszego podziału, uniwersytetom powszechnie właściwego, petersburski uniwersytet dzielić się będzie na trzy wielkie oddziały czyli fakultety: 1) nauk filozoficznych

i prawnych; 2) nauk przyrodzonych i matematycznych; 3) nauk historycznych i filologicznych. Uniwersytet i cały wydział będą zarządzane przez radę administracyjną, której prezydentem jest Kurator. Prócz tego jeszcze będzie dyrektor zawsze od rządu mianowany i rektor corocznie wybierany przez konferencyą, od której zależy część naukowa uniwersytetu.

FRANCYA.

(z gaz. berl.) Paryż, dnia 20 lutego. Spodziewają się, że Król, przy zupełnym powrocie do zdrowia, zwyczajnych sobie przejażdżek wkrótce używać zacznie.

Kommissya oświecenia publicznego, na której czole znajduje się Pan Royer-Collard, rozesała do rektorów wszystkich akademii pismo okolne następnę treści: „Z różnych stron państwa, odebrała kommissya urzędowe doniesienia, że młodzi ludzie po gimnazyach i kolegiach wzywani i podżegani są przez pisma do buntu. Pisma te podpisane są imionami uczniów królewskiego kolegium Ludwika Wielkiego, i rozehodzą się po wszystkich odnogach głównego uniwersytetu. Jednakże zasze w kolegium tém zaburzenia nie mają żadnego związku, ani z religiją, ani z polityką; nie jest to żaden duch stronnicy, który zaburzenia te sprawił. Są one jedynie tylko skutkiem niewczesnego pobłażania dla niektórych szczególnie uczniów, których ukaranie i oddalenie przywróciło znowu porządek i spokójność. — Atoli nauka ta nie powinna być stracona. Żąda kommissya po WPanach, ażebyście baczną swoją podwoili, i uprzątnęli wszystko to, cokolwiek do niespokojności, albo do prawdziwego nieukontentowania, pobudką stać się może. Zwyczajne trzymiesięczne raporta i zapisy nie są dostateczne, i nie dochodzą nawet regularnie. Kommissya życzy sobie mieć przed oczyma obraz moralnego stanu powierzonych WPanom zakładów; szczególniejszey troskliwości użyć należy w wyborze nauczycielów; tych bowiem nadto często lekkomyślnie przyymują. Co się tycze uczniów, którzy do wielu zaskarżeń powod dają, i których postępowanie szkodliwymby przykładem stać się mogło, uwiadomicie WPanowie prowizorów i pryncypałów (dyrektorów gimnazyalnych), że ich położenie i potrzeba nadaje im potrzebne upoważnienie, podobnych młodych ludzi oddalać na-

tychmiast z zakładu. Kommissya obowiązuje się wyjednać im potem na to potwierdzenie rządowe. Gdzie niebezpieczeństwo zagraża, użycie środków nie może być zaprędkie. Zwróćcie W.Panowie uwagę prowizorów i pryncypałów, że w chwili tej naywięcej idzie o zachowanie spokojności i dobrego porządku w zakładach, które im są powierzone, i za które są odpowiedzialnymi etc.

Mówią, że Xiążę *Richelieu* darował dochód z uchwaloney dlań dotacyi na zakłady miłosierne w *Bordeaux*. Do niepewnych pogłosek należy, że Xiążę ten odprawi znowu podróż do Rossyi.

Monitor zawiera godny zastanowienia artykuł, w którym się na „tych” uskarża, którzy zawsze są zwyciężonymi, zawsze jednak udają siebie za najmocniejszą partya, i usiłują utrzymywać ciągły ogień niezgody. „Mówią oni,” wyraża Monitor, „o oporze, o obrocie.... Przeciw komu? Gdzież nieprzyjaciel? Możeż to kto uważać za napaść, że już nie ma w swoim ręku mocy, że nie jest już samowolnym władcą praw i rozdawcą łask? Czyż dla tego uważać siebie za prześladowanego, że swój urząd na ołtarzu swego wyznania politycznego złożyć musiał? Jestże niewolnikiem, dla tego, że nie jest wyłącznym posiadaczem wolności? Czyż i z jey posiadania chcą zrobić przywilej? Uskarżanie się tych ludzi jest miarą straconey ich nadziei, a Francya widzi z ich niespokojności niezmierną ich dumę. Nie bez obawy zapytać przychodzi: czegoż ci ludzie chcą, którzy siebie mają za tak ciężko zkrzywdzonych, skoro z nimi również jak z innymi postępują, skoro ich tylko za obywateli uważają; tylko z większą ufnością spoglądamy na rząd Króla, który jest wyższy nad wszystkie partye. Rządy winne są poddanym sobie nie tylko łaskę, ale i sprawiedliwość, a ta w konstytucyi naszej jest równa dla wszystkich. Każdy poskromić siebie powinien, nie wymagać dla siebie większych praw i sprawiedliwości, jak jego spółobywatele, a przyjmować każdy równe obowiązki.”

A U S T R Y A.

Z Wiednia dnia 24 lutego.

NN. Cesarstwo Ichmość wyjechali dnia 14 b. m. z *Klagenfurtu* przez *Villach* do *Wenecyi*.

Po wyjeździe Cesarstwa Ichmość wielka tu cichość panuje, i długo zapewne potrwa, gdyż Cesarstwo Ichmość później mają powrócić, a niżeli z początku rozumiano.

Słychać, iż Hrabia *Wallis*, syn zmarłego niedawno Ministra naszego, weydzie w związku małżeńskie z córką Xięcia *Otranto* (*Fouché*).

Posel Perski *Mirsa Abdul Hassan*, ogląda osobliwości tutejszey stolicy; wszędzie towarzyszy mu Sekretarz, który, trzymając w ręku pugilares złotém i brylantami ozdobiony, wszystko to opisuje, co szczególniey zwraca uwagę Posła. Niewolnica, darowana Posłowi w *Stambule*, nosi na twarzy zasłonę, która dochodzi do nosa. Wszysey służący jego, wyjąwszy tylko dwóch, są mizernie ubrani; przyjechali na drabiastych wozach, słomą wysłanych. Sam tylko Posel ma pojazd, który tu przed 10 la-

ty zrobiono. Nosi dwa sznurki pereł koloru blade-różowego. Przywiozł 20 pięknych szalów w podarunku dla Cesarzowey.

B A W A R Y A.

Sessya drugiey izby d. 15 b. m. była bardzo ważną. Z powodu podaney bezimiennie skargi względem podziału pieniędzy odebranych od rządu francuzkiego, zapytano się *naprzd*: czyli izba może bezimiennie pisma odrzucić, a *powtore*: czyli skargi cały kraj obchodzące, mogą być uważane za bezimiennie. Postanowiono większością kresek, iż takie skargi wypada przyjąć i roztrząsnąć. Jeden z członków izby oświadczył: iż obrachowane pretensye Bawaryi do Francyi wynosiły 76 milionów złotych ryńskich, a zapłacono tylko 10 milionów franków, i że ten interes, obejmujący także pretensye z siedmioletniey jeszcze wojny, nie tak prędko ukończyć się może. Weszli potem do sali Ministrowie, i Minister skarbu wystawił obraz wszystkich zwyczajnych i nadzwyczajnych przychodów i wydatków krajowych. Całkowity dochód roku 1818 i 1819 wynosił 30 milionów 258,137 złotych ryńskich, a wydatek 30 milionów 940,727 takichże złotych, brakuje więc 682,590 złotych. Stałe podatki uczyniły 8,868,250, a niestałe 8,874,489 złotych. Na dwór królewski wychodzi 2,745,000; na listę cywilną 5,031,300; na wojsko 8,700,000; na szkoły publiczne 692,000 złotych, i t. d.

Dziś odprawiła się publiczna sessya. Po nowych rozprawach, uchwalono większością kresek zapisać do protokolu, iż urażliwy artykuł w adresie pierwszey izby, zwrócił na siebie uwagę drugiey izby, która się nim przez 2 sessye zatrudniała. Poczém wniosek P. *Behr* względem przepisow dla cenzorów gazet i pism peryodycznych odesłano do właściwey kommissyi. Następnie wniosł P. *Hornthal*, aby wojsko wykonało przysięgę na konstytucyę. Wielu członków było przeciwnych, a większością kresek odesłano ten wniosek do kommissyi, którey zdania sprawy z ciekawością oczekujemy. Pomiędzy innymi wystawił P. *Utzschneider* w zabranym głosie: — „Wojsko należy do samego tylko Króla, wypełnia jego rozkazy; skoro więc Król zaprzysiągł konstytucyę, nie potrzeba już, aby wojsko wykonało także podobną przysięgę.” — P. *Dangel* twierdził, iż jeśli wojsko nie jest machiną, jeśli się składa z obywateli, czego nikt zaprzeczyć nie może, powinno wykonać przysięgę.

Wydawcy gazet Wirzburskich, Bamberckich i innych Niemieckich odbierają zewsząd listy, nibyto od włościan z wytknięciem rozmaitych nadużyć i wskazaniem zaradczych środków. Jeden z nich radzi uchylić używanie języka obcego w sądownictwie, i wyraża: — „Prawa nasze powinny być niemieckimi. Osobliwszą jest rzeczą, iż nas biednych chłopów sądzą podług praw obcych. Nietylko sądy powinny być publiczne, lecz nawet każdy chcący się przysłuchać, powinien być wpuszczonym bez opłaty.”

Słychać, iż podane dotąd przez drugą izbę wnioski, tyczące się zniesienia loteryi, rozszerzenia handlu, zmniejszenia opłaty cla i t. d.

Ogłasza się po raz trzeci.

3. Wedle Ukazu JEHO IMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnącego Całą Rossyą i t. d. i t. d. i t. d.

U Urr. Salomei z Dembieskich matce, Janowi Nepomocenowi synowi, Maryannie córce Hrabim Wielohurskim z dokładem ich opieki sukcesorom Józefa, Gustawowi i Władysławowi Wielohurskim z dokładem ich opieki sukcesorom Michała, Hrabim Wielohurskich Jenerałów pozew po dekrete niestannym przed Sąd Ziem. Pttu Wileń. na kadencyą trzykrólską i po niej następną, z powodztwa Ur. Ignacego i Michaliny z Wielohurskich Szadurskich Marszałków Dryzien. w referencyi do uprzednich żatob, wyniesiony w prośbach — o solucyą za kondemnatę, o sążenie summy zł. polskich 50,000 z procentami drugie tyle na wszelkim majątku pozostałym po Michale Wielohurskim i zastrzeżenia, aby sukcesorowie Józefa Wielohurskiego skutkow dekretu nie bronili, o expensa prawne i o to, co czasu sprawy proszonóm będzie. S. Z. M.

Roku 1819 miesiąca februaryi 6 dnia. Wozny tę kopiją pozwu z instancyi JWW. Ignacego i Michaliny Szadurskich, po JWW. Salomeę matkę, Jana Nepomucena syna, Maryannę córkę Hrabim Wielohurskich, oraz po Gustawa i Władysława Wielohurskich i ich opieki dla umieszczenia w Gazetach do Redakcyi Kuryera Litt. oddalem. Tomasz Czerwowski Wozny Sądu Grodz. Pttu Wileń.

3. Podaje się do wiadomości, iż zmarły w roku 1817 dnia 6 sierpnia w Dyneburkskim powiecie W. Michał Andrzeja syn Woynowski, rodem z powiatu Wilkomierskiego, testamentem swoim, jaki pod datą 8go tegoż miesiąca sierpnia aktykowany w Ziemstwie Dyneburkskim w Kastałwie, z summy na karcie obywatela kurlandzkiego JW. Komandora Antoniego Felkierzamba oparty, naznaczył dla brata swego rodzzonego Piotra, rubli assygn. 376 pod amissyą tey legacyi, na rzecz imiennika Jacka opiece tegoż JW. Komandora oddanego, jeśli by się pierwszy lub jego potomstwo, w przeciągu lat trzech od daty zeyścia testatora o tę puszczynę nie dopomnieli. Podaje tę wiadomość Michał Żołądź Reg. Petu Dynebur.

3. Dla poparcia apelacyi (którey termin dnia 11 marca kończy się) od dekretu Magistratu Wileń. nastalego w roku 1819 Januaryi 29 w sprawie z Starozakonnym Kastryelem Ickowiczem Kowieńskim i Rywką Hirszówną, wzywam Starozakon. Eliasza Jostelowicza mieszkańca Uciańskiego. 1819 febr. dnia 27.

Jędrzey Jastrzębski Adv. Subsel. Wileń.

Zaczawszy od Poniedziałku to jest dnia 17go t. m. i w dni następne, będą się przez publiczną licytacyę w domu W. Karola Szwarca na Zamkowej ulicy pod Nrem 75, rozmaite towary wyprzedawać. Jako to: porcelana, fajans, szkło angielskie, zegarki złote i srebrne, brylanty, i koronki, instrumenta muzyczne, rozmaitego gatunku, kupfersztychy, malowidła, różne kosztowne rzeczy do damskiego ubioru służące, etc. Która licytacya w każdy dzień ma się zaczynać o godzinie 10 przed południem,

a trwać do 12, po południu zaś od 2 do wieczora.

Karol Szwarce.

3. W xiegarskim handlu Karola Gerold wyszło w Wiedniu, i znajduje się także w Wilnie u Moritza, w Rydze u C. J. G. Hartmanna, w Meinshausen u Deubnera i Treug, dzieło w języku francuzkim:

POSTRZEŻENIA PRAKTYCZNE

● FUMIGACYACH SIARCZANYCH.

przez

JANA de CARRO,

Doktora medycyny. W Wiedniu, 1819 in 8vo maj., na papierze welinowym.

Dzieło to zawiera historią jednego z najzbawienniejszych wynalazków, jakim się sztuka lekarska szczyścić może; wszystkie przepisy do użycia jey praktycznego potrzebne; zwięzłe opisanie dwóchset pierwszych przypadków przez autora traktowanych; niektóre spostrzeżenia udzielone od różnych lekarzów, którym autor aparat dostarczył; opisanie szczególnego gatunku choroby syphilitycznej, która się zdarza w krainach nadmorskich, i którą krajowi medycy metodą fumigacyną leczą; nakoniec chronologiczna lista licznych aparatów, które P. Doktor de Carro wysłał do kraju i zagranicę. — Zdziwiająca szybkość z jaką się metoda takowa rozszerza, jest rzadkim przykładem w historii wynalazków użytecznych.

Tłumaczenie tego dzieła na język niemiecki wywdzie w miesiącu listopadzie. Cena tego dzieła rubel i kop. 80.

Observations pratiques sur les fumigations sulfureuses par Jean de Carro, docteur en médecine. Viennes, 1819 in 8 maj, broché en papier velin. Prix 6 fl. V. d. V.

Cet ouvrage contient l'histoire de l'une des plus salutaires inventions dont l'art de guérir ait à se glorifier; tous les préceptes nécessaires pour la mettre en pratique; un précis détaillé des deux cas premiers cas traités par l'auteur; quelques rapports communiqués par divers medecins à qui il a fourni des appareils; la description d'une espèce particulière de mal syphilitique, qui règne dans le Littoral, et pour le traitement duquel les medecins de ce pays-là ont eu recours à la methode fumigatoire; enfin la liste chronologique des nombreux appareils que M. le docteur de Carro a envoyés hors de la capitale et dans l'étranger. — L'étonnante rapidité avec laquelle cette methode se propage, offre un exemple rare dans l'histoire des inventions utiles.

La traduction allemande paroitra dans le courant du mois de novembre.

3. Sąd Exdywizorski dekretem Głównego Wileńskiego Sądu 2go Departamentu na rozdział majątku Lantwarowa WW. Hryniewiczów w Trockim Powiecie położonego, naznaczony tak w terminie, z odkładu w pierwszym zjeździe, oznaczonym, jakoteż z obwieszczenia przypadającym, dla niezebrań się kompletu, niemogąc przystąpić do ukończenia poruczonego sobie dzieła: zawiadamia wszystkich pretensorów do pomienionego majątku zaregulowanych, iż powtórnie wydanym zostało obwieszczenie, ktorego termin w dniu dziesiątym następującego marca 1819 roku przypada, w jakowym terminie, że czynność Sądu Exdywizorskiego, w komplecie z trzech członków, z liczbą poniżej wyrażonych urzędników, bez żadnego odkładu nastąpi, o tym przez powtórny awizacyą zastrzeżę się.

Antoni Kociell Sędzia Ziem. Zawileyski.

Ludwik Wollowicz Sędzia Ziem. Wileń.

Adam Strawiński Pisarz Ziem. Trocki.

Adam Dauksza Sędzia Grodz. Wileń.

Jan Weryha Pisarz Grodz. Zawileyski.

Bernard Szukszta Pisarz Grodz. Kowień.

3 Excerpt rezolucyi z protokołu ekonomicznego Kommissyi do urzędzema interessow Radziwiłłowskich ustanowionej, w dacie poniżej wyrażoney pod Numerem 1557 zapadłej, a dnia 17 pod pieczęcią urzędową teyże Kommissyi wydan.

Roku 1819 febr. 14 dnia. Po danym w dniu 10 februaryi terażniejszego 1819 roku za numerem 58, do Kommissyi dla urzędzenia interessow Radziwiłłowskich naznaczonej przedstawieniem, jeneralny Prokurator Massy dóbr JO. Xiężniczki Stefani Radziwiłłówny JW. Zalesski, stosownie do polecenia opieki teyże Xiężniczki pod datą 8 n. s. tegoż miesiąca lutego przesłanego, wyobrażając przyczyny dla których powinna być przedłużona persystencya skomportowanych przez kredytorow Radziwiłłowskich papierow i dany odkład Sądownictwa, a szczególnie: że pomimo nausilniczych starań i pracy, iakie jeneralna Prokuratorya dla pospiechu całego dzieła poświęca, znaydując całkowicie rozrzucone i zdyszorganizowane Archiwa Radziwiłłowskie, zamieszanie znaczne w interessach, powodem częstey odmiany rządow i administracyi nad dobrami zesłego JO. Xcia Dominika Radziwiłła. Ze późniey zaięcie w sekwestr i konfiskate wszystkich majątkow i na ostatek rząd dawny byłey opieki, nowych natwrzywwszy czynności, przymnożyły interessa i dawniejsze bardziey zawikłały, nie była w stanie taż Prokuratorya w zakreślonym czasie persystencyi, ani dostatecznie przeyrzeć złożonych przez kredytorow mnostwa papierow, ani ich zkonfrontować z dowodami iakie znaydować się mogą w archiwum massy, które dotąd uregulowanem i zregestrowanem, dla swiey wielkości i znacznego zamieszania bydź niemogło; że bez ułatwienia tych obiektow, nie mogłaby Prokuratorya przygotować kategorycznych odpowiedzi kredytorom, ani uformować pewney tabelli funduszow i długow massy, powinney się złożyć w Kommissyi i potrzebney dla samychże wierzycieli, którym po wyjaśnieniu wartości massy i przekonaniu, że ta ogólnym debitem przyniesie odpowiedzialności, więcey ubezpieczająca odkryje się droga prędszego ich należności odzyskania przez układy i nabycia, uwalniające od rozprawy sądowniczey, a przeto od długich zatrudnień i wydatkow prawnych; przekładając takowe powody jeneralny Prokurator massy przy odwołaniu się do Ukazu w roku 1818 apryla 17 dnia wyszłego, prosił przedłużenia persystencyi skomportowanych przez kredytorow papierow, i wstrzymania sądownictwa do dnia 1go wrzesnia teraż. 1819 roku, na jakowe przedstawienie prokuratoryi, komitet wierzycieli Radziwiłłowskich opinią swojā, w dniu 13 teraż. meca i roku, za Nrem 571 do kommissyi podaną, zgadzając się, z uwagi, że takowy przeciąg persystencyi przy wszelkiej ze strony kredytorow do wprowadzenia swych spraw gotowości, dla samey tylko massy jest potrzebny, żądał, aby za czas persystencyi i koszta na utrzymanie kommissyi, a przez falcydia wyliczyć się mające; do samej tylko massy całkowicie należały, i oddzielnie w imieniu JO. Xcia Jmei Antoniego Radziwiłła Ordynata, podaną w dniu 12m teraż. meca prośbā, Plenipotent W. Rewieński przekładając, że gdy sprawa o oddział dóbr ordynackich, żadnego niema połączenia z pretensjami poszczególnemi kredytorow, którzy tem prędszą odbiorā satysfakcyā, jezeli dobra allodialne, należne do ich uspokojenia wyłączone i wyjaśnione zostaną, a do przywołania jakowey sprawy ordynackiey prokuratorya massy, mająca pod swā władzā, archiwa od dziewięciu miesięcy z różnych miejsc do Wilna zgromadzone może znaleść potrzebne wiadomości i dowody. Żądany zaś przeciąg ze strony prokuratoryi, uważany bydź powinień, co do kategoryi ordynackiey, za przeciwny organizacyi i woli Monarszych Ukazow, które oddzielić dobra ordynackie uległe, od majątkow ziemskich, za nappier-

wszā kommissyi przeznaczyły czynność, że wszelka w tym przedmiocie zwłoka, powinna obowiązywać samej tylko massę Xiężniczki Radziwiłłówny, do ponoszenia ogólnych wydatkow na utrzymanie kommissyi, broniąc więc dalszego odkładu, prosił zapewnienia terminu do wolańia sprawy ordynackiey dnia 16 marca teraż. 1819 roku, jako już wyrokiem kommissyi zadeklerowanego i ogłoszonego. Po przeyrzeniu jakowych stron żadań, gdy w tey materiy co do wszystkich osob rozprawujących się w kommissyi, bez wyłączenia sprawy o ordynacyā Ukazem Imiennym w roku 1818 apryla 17 dnia wyszłym, wyrażono przez słowa: „Z powodu niekomportowania jeszcze, jak powiedziāno wyżej, papierow interessow Radziwiłłowskich tyczących się, i z powodu zupełney dyzorganizacyi archiwow Radziwiłłowskich, jezeli opieka uznana potrzebę zawiesić sądownictwo kommissyi w drodze prawney za pozwami i aktorami, i jezeli się na to komitet wierzycieli zgodzi; w takim razie kommissya zawieszęć, takowych jako od obu stron żadanych, niepowinna pod żadnym pozorem odmawiać: interessa zaś zwłoki niecierpiące jest obowiązana rzeknąć na sesjach swoich ekonomicznych“. Stosując się zatem do takowey Naywyższej Woli, powodem zgodzenia się komitetu wierzycieli Radziwiłłowskich, kommissya żadanego przez prokuratoryā massy odkładu w koley sądownictwa do dnia 1go wrzes. teraż. 1819 roku udziela. A dla dokładniejszego przeyrzenia złożonych przez kredytorow papierow i ustanowienia tabelli wyjaśniających stan długow i funduszow Radziwiłłowskich, persystencya ogólney komportacyi, do dnia wyżej wzmienionego 1go wrzesnia 1819 roku przedłuża; i przed tym terminem do złożenia w kommissyi, wyjaśniających wiadomości stan czynny i bierny massy, generalną prokuratoryā obowiązuje. Gdyby zaś strony interessowane do massy Radziwiłłowskiey, uwiadomione wcześnie były o takowym odkładzie i niezostały narażone na niepotrzebne wydatki, i do miejsca sądzącej się kommissyi przyjazdy, przez gazety krajowe i zagraniczne o niniejszem postanowieniu, też strony zawiadomić postanowiła. Względnie zaś żadania komitetu kredytorow, aby za czas przedłużoney persystencyi, jako potrzebney samey tylko prokuratoryi: koszta ogólne na utrzymanie kommissyi przez massę ułatwiane były, i falcydia do teyże należały: kommissya w tym obiekcie dopiero niemogąc cząstkowie decydować, za opiniowanie tey kwestyi do ostatecznego w tey materiy rozwiązania odkłada. I na ostatek, że stosownie do wyż wzmienionego ukazu, interessa należące porządkowi ekonomicznemu właściwey kolei na sessjach ekonomicznych zalatwiane ciągle będą, zastrzega.

(podpisano) Antoni Dyzmas Lachnicki w mieyscu Prezesa, Adam Günther, Antoni Lappa kommissarz, Xawery Obuchowicz, Gasper Romanowicz, zastępujący.

O zgodności niniejszego Excerptu z protokołem komissyi, świadczą Konstanty Nowomieyski Jeneralny Sekretarz.

3. Kamienica na Szklanney ulicy pod N. 225, należąca do arcy bractwa Rozańcowego exystującego przy kościele XX. Dominikanów ś. Ducha, wypuszcza się przez licytacyā w trzyletnią arędę. Przeznaczają się termina, pierwszy 28 februaryi, drugi 10 marca, a trzeci ostateczny 17 marca. Życzący zatem takowā kamienicę w trzyletnią dzierżawę nabydź zechcą przybywać do klasztoru XX. Dominikanów ś. Ducha, do celi X. Promorora o drugiej godzinie po południu na wyż wyznaczone terminy. Roku 1819 dnia 26 miesiąca februaryi. X. Kazimierz Czapolowicz Promotor.

Wilno dnia 3 Marca 1819 roku.

1 W sklepie Towarzystwa Dobroczynności można prenumerować na *Kuryera Litewskiego*, *Brukowe Wiadomości* i *Dziennik wileński*, za cenę zwyczajną, z pocztą lub bez pocztą, prenumerujący na miejscu w Wilnie będą mieli tę dogodność, że im te pisma, w dzień swego wyszcia, będą przynoszone do ich mieszkania, bez udzielnicy za to opłaty. W tymże sklepie znajdują się do przedania różne książki.

Nakładem Towarzystwa Typograficznego wyszły, *Bayki Krasickiego*, i sprzedają się we wszystkich księgarniach wileńskich. Cena exemplarza złoty jeden.

Trzeci tegoroczny Numer *Dziennika wileńskiego*, który wyszedł dnia 1 marca, zawiera następujące materye: *Rolnictwo: Zasady gospodarstwa rozumowanego Albrechta Thaera*, wykład skrócony, *M. Oczapowskiego*, wyciąg trzeci, o *Dzierżawie*. *Podróże: Wyjątki z raportów osób wysłanych przez cesarski uniwersytet wileński dla doskonalenia się w naukach*, wyjątek drugi, opisanie publicznych ustanowień, szkół i zakładów naukowych we Francji. *Technologija*, rzecz o wprowadzeniu i wielorakim użytku kartofli. *Dobroczynność*. Niektóre myśli chrześcijańskie, powodujące do projektu, o związku Towarzystwa przyjaciół nowo-nawróconych chrześcijan. *Poezya: Allegro*, poema *Miltona*, p. *Leona Borowskiego*. *Rozmaitość: o Imaginacyi* P. N. O. *Nowe dzieła*.

O g ł o s z e n i a.

1 *W skutek Ukazu Litt. Wileńskiego Gubernskiego Rządu dat. 28 praesentis za N. 4147*, *Policya miejska wileńska* podaje przez niniejsze ogłoszenie do powszechny wiadomości: że na oddanie domu *Xiędza Pralata Kontyma* w mieście *Wilnie* na *S. Michalskim zaułku* pod *N. 136* położonego i w *skarbowym sekwestrze* na popelnienie odkupowego remanentu po *gubernii Grodzienskiej* zaciągniętego będącego, zostały nanowo przeznaczone na targi terminu, jakoto: 5 7 i 8 dzień mca *marca*. *Zyczący* zatem takowy dom mieć w arędownym dzierżeniu z daty 23 apr. terażn. r. raczą jawić się dla targow na oznaczone terminu do teyże *policyi*. *Datt. 1819 r. febr. 28 d.* *Jan Terpilowski* Inspektor. *Tytularny Sowietnik Hutowicz*.

Ogłasza się po raz drugi i trzeci.

2. *Excerpt z Protokółu Sądowego Ziem. Pttu Stolim.*, oświadczenia z manifestem w dacie poniżej wyrażoney zapisanego, pod pieczęcią urzędową *Ziem. Stolim.* roku teraż. 1819 *februari* 4 dnia stronie potrzebującej wydan. *Roku 1819 januari* 15 dnia. *Na Sądach Ziem. Pttu Stolim.* w imieniu i powadze *JEGO IMPERATORSKIEY MOŚCI Samowładcy* wszech *Rossyi*, odbywanych, stawając obecnie *WJPan Józefat Lipski* *Pisarz Ziemski Stolim.* w imieniu własnem i rodzeństwa swego, oraz dalszych należących osób, z odwołaniem się do oświadczeń z manifestami, w aktach *Ziem. Pttu. Guber. Miń.*, *Dziśnień.* i *Lepels.*, *Guber. Witep. Połoc. Pttu* uprzednio pozanaszanych, ponowne w teyże rzeczy zapisuje z manifestem oświadczenie, w następnem

wyrażeniu: *dobra Zabiele, przykupno Nawlicze, tudzież Psuje, Przedaty, Wiazie, Prolesko i Poleszany* zowiące się, dawniey w *Województwach Połockim i Mińsk.*, a dopiero w różnych powiatach, *Guber. Mińsk. i Witep.* położone, wedle brzmienia dokumentow należały do *właścicielstwa Lipskich*, i w *dziedzicznym onych władaniu* oddawna zostawały; lecz jedne z tych dóbr przez *prawa zastawne*, drugie przez *nieprawne od różnych possessorow zajęcia i przywłaszczenia*, do obcego dzierżenia przeszły. Do *wydobycia* tych majątkow, poprzednicy oświadczających się, z *odległości mieszkania* swego, z *wydarzanych często rewolucyow* w kraju, a *razem odeycie* onych pod różne *panowania* w owych czasach, z *potrzeby pilnowania* się *processow* w *obronie własności*, bliżey *mieszkania* swego położoney, i *rozmaitych niesposobności*, *znajdowali* przeszkodę; *zawsze jednak czynili kroki świadczące o należności* dla nich dóbr *wymienionych*. *Dopiero* kiedy z *porządku naturalnego* *sukcedowania*, *aktorstwo* wspomnionych majątkow, i *onych własność*, na *żalących* się *Lipskich* zeszło, mimo *doświadczenie* takichże jak *ich poprzednicy* *trudności*, nie mogą oni *zanilczeć* tak *krzywdney* dla siebie *uzurpacyi*, *raczą* udać się *drogą* *prawa* i *wykazać*, iż *każdy* na *wymienionych* dopiero *dobrach* *znajdujący* się *possesor*, nie ma dla siebie *przyznanego* *prawem* *bezpieczeństwa*, co do *ich należności*, lecz z *widzialną* *prawdziwych* *aktorów* *krzywdą*, one *prawo* *własności* posiada, *równie*, oprócz *poszczególnionych* dóbr, *dobra* *jeszcze* w *Xięstwie* *niegdys* *Zmudzkiem* *leżące* *Wietrzno* i *Pojurze* *zwane*, *majątek* *ziemny*, *summowny* i *ruchomy* w *gubernii Witepskiej*, po *zeszłym* *Ludwiku Szambelanie*, *Jozefacie Cześniku* i *putkowniku Lipskich*, z *sukcessywnego* *porządku* i *prawa* do *żalących* się *należąc*, *gdy* w *bezpawnem* *teraźnieyszych* *possessorow* *zagarnieniu* *zostaje*, jak *podobnie* *summa* *piędziesiąt* *tysięcy* *zł.* na *majątności* *Swistoczy* w *gubernii Mińskiej* *sytuowaney*, przez *szczególną* *ewikcyą* *oparto*, po *Janie Haraburdzie* *spadkiem* dla *oświadczających* się *należy*, i *dotąd* *opłaconą* *nie* *jest*; w *celu* *zatem* *żeby* *wszyscy* *obżałowani* w *należnym* *uspokojeniu*, i *powrocie* dla *delatorów* *opisanych* *własności*, *przemilczenia* na *swą* *obronę* *niewzywali* (choć *cięż* *natura* *przeyscia* *tychże* *dóbr* i *wszelkiego* *majątku* do *teraźnieyszych* *possessorów*, *żadney* *niepodlega* na *upewnienie* się *dawności*) przez *niniejsze* *oświadczenie* *wszystkich*, pod *których* *nieprawnym* *władaniem* *wyrażone* *zostają* *majątki*, *żalący* się *Lipski* przez *niżej* *podpisanego* *publicznie* *zaskarżają*, *ogłaszając* *swę* *do* *nich* *naturalne* i *za* *zapisami* *prawo*. *U* *tego* *oświadczenia* *podpis* *takowy*. *Józefat Lipski* *Pisarz Ziem. Stolim.* i *Sędzia Normalny* *tegoż* *Pttu*.

Zgodno z *protokółem* *Sądowym* *świadczę* *Franciszek Stefanowicz* *Reg. Ziem. Pttu. Stolim.*

2 Excerpt processu do protokołu potocznego Sądu Grodzkiego powiatu Trockiego w dacie poniżej wyrażoney zapisanego w roku teraz. 1819 miesiąca februaryi 26 dnia pod pieczęcią urzędową tegoż Grodu jest wydan.

Roku 1819 mca febr. 24 dnia, proces imieniem JW. Honoraty z Matuszewiców primo voto Baronowy Giersdorff ad praesens Zmijowskiej w assistencyi męża jey JW. Bernarda Korwina Zmijowskiego Rotmistrza Kawaleryi Narodowej byłych woysk Litt. czyni się z następných pobudek i oto: obżalowany Karol Hlebowicz Komornik Wołkowyski mając zapewnioną od żalującej jey obligiem na imie Józefa Hlebowicza Komornika Powiatu Trockiego wydanym summę zł. Pol. 5000, gdy obok tego był zawiniającym obżalowanemu Maciejowi Buszyńskiemu Chorążemu byłych Woysk Pol. pewną summę, o którą w Grodzie pttu Troc. z tymże Hlebowiczem obżat. Buszyński rozwinał był process, do którego i żalującą zapowiedował, gdzie podstannosc stron wszystkich zakroczył w roku 1812 ianuaru 17 dnia oczewisty i nie apellowany dekret obowiązujący żalującą do optacenia w zastępstwie za Karola Hlebowicza złotych pol. 5000, w terminie 11 aprila, 1812 roku, z tém zastrzeżeniem, aby oblig za optaceniem pomienioney summy, został żalującej powrócony, żalująca ulegając takowemu wyrokowi, kiedy miała wypłacać sądzoną summę, niepojednokrotne czyniła odezwy, aby jey oblig był powrócony, lecz gdy odzyskać onego niemogła, przenosząc jednak spokoyność nad wszystko, aby nadto nie assistować dalszemu processowi, wskazaną summę wespół z procentami a re judicata wypadającemi i expensami prawnemi obżalowanemu Buszyńskiemu w roku ominionym 1818 februaryi 27 dnia, przed aktami kancelaryi Grodz. Pttu Wileńskiego optaciła, poczem oczekiwała na wyeliberowanie własnego obligu, lecz kiedy doiąd onego pozyskać niemogła i obżalowany Maciej Buszyński, przyjmujący za powyższym obligiem satysfakcyą, nie uczynił zadość dekretowi zwracając onego, ma przeto słuszną obawę żalująca, iżby raz optacony jey oblig, do powtórney ją w czasie niezmuszał optaty; dla tego przez niniejszy process, tak obżalowanego Macieja Buszyńskiego chorążego b. woysk Pol. jakoteż obżalowanego Karola Hlebowicza Komor. Wołkow. zaskarżając, ostrzega każdego, że chociaż oblig żalującej wydany na imie Józefa Hlebowicza dotąd został nie powrócony, i gdy za onym, jako też żadnym innym nic się już od żalującej Karolowi, ani Józefowi Hlebowiczom nie należy, przeto; aby nikt takowego obligu, jako już zaspokojonego, nienabywał, o którego zwrot nim kolejną prawem przepisaną niedopomni się, temczasowy process w aktach publicznych zapisując do awizacyi przez gazetę Kuryera Litt. podać postanowiła. U tego processu podpis taki: takowy process w imieniu aktorów jako plenipotent podpisują Adolf Ratowt adwokat subselliów Pttu Trockiego.

Za zgodność z Protokulem Potocznym poświadczam Wiktor Kucewicz Grodzki Pttu Trockiego Regent.

3. Folwark Zapole dymow rolniczych 20, włok 44, i drugi Meluzin dymow rolniczych 10, włok 27 zawierający, oba w Pcie Lidzkim Gubernii Grodzieńskiej o milę od Lidy, a o 11 mil od miasta Wilna położone, dziedzictwa W. Józefa Danieyki b. Kommissarza cywilno-wojskowego Pttu Nowogródzkiego, są do sprzedania na wieczność. Rzecz do umowy w każdym odtąd czasie z tymże właścicielem, albo w majątku jegoż Korosna zwanym w Pcie Nowogródzkim leżącym, albo na kontraktach następnych w Nowogrudku.

3. Na Sądach JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Ziemskich Pttu Telszew., z aktoratu JO. Xcia Jmci Franciszka Sapielhy Tajnego Sowietnika i kawalera orderow. Pana, oraz jego mieszkańców, i sług z JWW. Józefem Chorążym jeneralnym, Ignacym Sędzią b. Granicz. trzecięj instancyi Gubernii Litew. Wileń. Felixem b. Sędz. Ziem., Leonem Chorążycem Xttwa Zmudz. i Adwokatem Pttu Telszew. sukcesorami brata rodzzonego zesztęgo Thadeusza Nowickiego Chor. Pttow Xttwa Zmudz. Adwokata tegoż Pttu Telszew., w registrach summaryjnych z karty pierwszej kadencyi januar. 1319 roku przypadley. Po złączeniu wielu stron ośmnastu aktorami zbiegających się, a różne pretensye mających do masy pozostałey po zesztym Tadeuszu Nowickim, tak przez pretensorów jako też debitorów komportacya, na dzień 27 roku upływającego, tak przez stawających jako też niestannie mających się do kancelaryi aktowey Ziem. Pttu Telszew., przez samych aktorów lub prawnie umocowanych plenipotentów, z obowiązkiem jednoczasowego oprzyjęzienia na komportować się mających papierach determinowano i Sąd Taxatorsko-Exdywizorski, na masę po niezjącyym Tadeuszu Nowickim dekretem Ziem. Pttu Telszew. w roku niniejszym 1819 februaryi 13 dnia oczewiscie ogłoszonym, naznaczono termin składu takowego Sądu, w dobrach Degeniach czyli Gadonowie w Powiecie Telszew. sytuowanych, dnia 21 apryla tegoż roku, lub za niezłożeniem się w tym czasie za prawnym obwieszczeniem, wyznaczono Regentów i Komorników, do składu sądowego, i czynności przyzwoitey destynowano, oraz dalsze warunki, w tymże dekrecie położono i dla uwiadomienia mieć mogących pretensye do masy zmarłego Thadeusza Nowickiego, potrónną awizacyą, przez Gazetę Kuryera Litew. dopełnić postanowiono: zatem spełniając takowy wyrok Sąd Ziem. Pttu Telszew., przez niniejszą potrónną awizacyą wszystkich mieć mogących, do majątku zesztęgo Thadeusza Nowickiego, obligowe lub inne pretensye, obwieszczając do jednoczasowey rozprawy powołuje i wraze niejawnienia się w exdywizyi naznaczoney, że na niepopierające się pretensye, bądź jakimkolwiek porządkiem praw i Ukazow Rządowych ammissyą zapisze, i ustanowi zapowiada.

Józef Swertun Przes Ziem. Telsz. Józef Woyszwitto Sędz. Ziem. Pttu Telsz. Tadeusz Milwid Sędz. Ziem. Pttu Telsz. Xiądz Stanisław Nakwaski Rowbicki duchowny Sądow cywil. Pttu Telsz. Deput. Stanisław Mackiewicz Sekr. Reg i Rotn. woysk Pol.

Dnia jutrzejszego, 4 marca, z przyczyny święta gazeta nie wyйдzie.